المختار للفتوى

EL-MUHTAR LI-L-FETVA

HANEFIJSKI FIKH

Pisac:

‘ABDULLAH B. MAHMUD EL-MUSILI EL-HANEFI

(Komentar: El-Ihtijaru ta’lili-l-muhtar)

Fusnote ispunjene dodatcima od Kadi Siradžud-dinn el-Hindia iz knjige Zubdetu-l-ahkam.

Unos teksta: Saud Šabović

SADRŽAJ

TAHARET 3

POGLAVLJE: ONO ŠTO KVARI ABDEST 7
POGLAVLJE: PROPISI GUSULA (KUPANJA) 12
SEKCIJA: VRSTE VODA 16
Stajaća voda 17
Tekuća voda 18
Upotrebljavana voda (musta'mel) 18
POGLAVLJE: O BUNAREVIMA 20
POGLAVLJE: SU'R (OSTATAK VODE NAKON ŠTO NEKO PIJE) 21
POGLAVLJE: TEJEMMUM 23
Način uzimanja tejemmuma 25
POGLAVLJE: MESH PO MESTVAMA 29
POGLAVLJE: HAJZ (MENSTRUACIJA) 33
POGLAVLJE: ISTIHAZA I PROPISI ISTIHAZE 36
POGLAVLJE: NIFAS 37
POGLAVLJE: NEČISTOĆE 38
POGLAVLJE: UKLANJANJE NEČISTOĆA 41
POGLAVLJE: ČIŠĆENJE NAKON NUŽDE 44

TAHARET[1]

Onaj koji želi klanjati namaz a on muhdis[2] tj. nema abdesta[3]: treba da uzme abdest[4].[5]

Farzovi[6] (obavezna djela) abdesta su:

- pranje lica[7];
- pranje ruku sa laktovima[8];

---

[1] Taharet znači nezafe (čistoća) od nedžaseta (nečistoće). A u šer'ijatu taharet označava: abdest, gusul, tejemmum, i pitanja vezana za njih.

[2] Hades imamo ekber (veliki) i esgar (mali). Hades esgar označava osobu koja nema abdesta, a hades ekber osobu koja je džunub i treba uzeti gusul. Ovdje se sa hadesom tj. muhdis misli na osbu koja nema abdest.

[3] Abdest (vudu'u) je nastalo od riječi veda'a što znači da je nešto svijetlo/lijepo, dok je u šer'ijatskoj terminologiji abdest: pranje i potiranje određenih organa.

[4] Abdest je ovdje spomenut jer je abdest šart (uslov) valjanosti namaza.

[5] Dokaz je ajet: **„O vi koji vjerujete, kada hoćete namaz obaviti, lica svoja i ruke svoje do iza laktova operite - a glave svoje potarite - i noge svoje do iza članaka operite."** El-Maide, 6.

Da je abdest propisan ukazuju mnogi šer'ijatski argumenti a među njima su, pored navedenog ajeta, hadisi koje bilježi Muslim u Sahihu: *"Allah ne prima namaz bez tahareta..."* i u drugom hadisu: *"Allah ne prima namaz ko izgubi abdest sve dok ne uzme abdest."*

Šartovi (uslovi) valjanosti abdesta su: bivanje muslimanom, mentalno zdravim i punoljetnim. Također voda sa kojom se uzima abdest treba biti čista. Organi koji se peru mora se ukloniti sa njih ono što sprječava dolazak vode na kožu popu laka i sl... Da se osoba nakon male i velike nužde očistila.

[6] Sa farzovima ovdje misli na ruknove abdesta bez kojih nema abdesta.

[7] Granica lica je od mjesta gdje niče kosa pa do podbratka, a sa strane od uha do uha.

Ispravno je da unutrašnji dio očiju ne ulazi u pranje prilikom abdesta.

[8] Zufer smatra da laktovi nisu uključeni u pranje već do laktova, ali je ispravno na čemu je većina učenjaka da su laktovi uključeni u pranje a dokaz je hadis kod Muslima

- potiranje četvrtine glave[1];
- i pranje stopala sa člancima.[2]

---

u kojem se opisuje abdest Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i u njemu se kaže da je *“oprao vodom svoje laktove”*, tako da ono što je došlo u Kur'anskom ajetu misli se “*me'a* (sa)” laktovima a ne do laktova.

Hanefije dokazuju za minimum potiranja glave da je četvrtina ili sa tri prsta time što je Kur'anski ajet došao mudžmele (uopćen, neelaboriran), pa se može shvatiti da je potiranje čitave glave kao što kaže Malik, a može se i shvatiti dio glave na čemu su Šafija i Ebu Hanifa, a pošto se može odnositi i na jedno i na drugo mi (Hanefije) se vraćamo na vjerodostojan hadis kod Muslima gdje se kaže: *“Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je izvršio mesh (potiranje) perčina (čupina)”* a u drugoj predaji: *“početka glave”*, pa pošto je potrao samo toliko to ukazuje da je to minimum potiranja, a to je otprilike četvrtina glave i na osnovu toga zaključuju da je dovoljno potrati dio glave. I također jer se u predaji kaže da je potrao po turbanu i perčinu onda to ukazuje da je to minimum jer se nebi Poslanik zadovoljio da potre samo toliko.

[1] Dokaz je hadis kod Muslima u opisu Poslanikovog, sallallahu ‘alejhi ve sellem, abdesta: *„...pa je potrao nasijeh (perčin).”* što ukazuje da je to minimum koji se mora potrati, a to je otprilike četvrtina glave.

[2] Složili su se učenjaci četiri priznata mezheba da su ruknovi abdesta četvoro: pranje lica, pranje ruku do laktova, potiranje glave i pranje nogu do članaka, dok se razilaze vezano za drugo mimo spomenute četiri stvari, pa tako: Ebu Hanife kaže sve ostalo mimo spomenutog je sunnet; Šafija i imam Ahmed smatraju da su nijet i tertib (redosljed) također ruknovi abdesta; imam Malik smatra da je nijet također rukn kao i muvalat (uzastopnost, neprekidnost).

Složili su se pravnici da je potiranje glave pri abdestu rukn, ali se razilaze oko opsega koliko od glave se mora potrati: Ebu Hanifa kaže da je dovoljno potrati četvrtinu glave, tj. to je minimum, a u drugoj predaji se kaže da je dovoljno sa tri prsta od prstiju ruku; Šafija kaže da je minimum onoliko koliko se smatra da je osoba potrala glavu; imam Malik i Ahmed smatraju da je šart ispravnosti mesha da se potare čitava glava.

Također se razilaze oko broja potiranja glave: Ebu Hanife, Malik i Ahmed kažu da je dovoljno jednom potrati glavu i nije potrebno ponavljati potiranje i ponavljanje nije mustehabb, dok Šafija kaže da se ponavlja tri puta.

Također se razilaze oko medmede i istinšaka, pa tako: prema Ebu Hanifi oboje su sunneti abdesta dok su farzovi kod gusula; Malik i Šafija smatraju da su to dvoje sunneti abdesta i gusula; imam Ahmed smatra da su oboje ruknovi abdesta i gusula.

A sunneti (preporučena djela) abdesta su:

- pranje ruku do zglobova tri puta prije uranjanja u posudu sa vodom onome koji ustane iz sna[1];
- izgovor: "Bismillah" na početku[2];
- čišćenje zuba misvakom[3];

Složni su četiri mezheba da je potiranje ušiju sunnet, ali se razilaze sa kojom vodom se vrši potiranje ušiju, pa tako: Ebu Hanifa i Ahmed kažu da se sa onom vodom sa kojom se potire glave sa njom se potiru i uši tj. ne uzima se nova voda, već sa istom kvasnom rukom od potiranja glave potiru se i uši; Malik i Šafija kažu da se uzima nova voda za potiranje ušiju.

[1] Dokaz: Buharija i Muslim: *„Kada se neko od vas probudi iz sna neka ne stavlja svoju ruku u posudu (sa vodom) sve dok je ne opere tri puta jer on ne zna gdje mu je ruka provela noć."*

[2] Dokaz: *„Onaj koji abdesti i spomene Allahovo ime to bude čistoća za čitavo njegovo tijelo, a onaj koji se abdesti a ne spomene Alllahovo ime pri njemu to je čistoća samo za ono što je dotakla voda."*

Ovdje je bolji dokaz hadis: *"Nema abdesta onome koji ne spomene Allahovo ime pri abdestu."* Hadis je došao u više rivajete i više ashaba ali su svi slabi, skupina učenjaka hadisa ovaj hadis podiže na stepen dobrog hasen hadisa po kojem se može raditi pa je mustehabb izgovoriti bismillah pri abdestu. Međutim, ovi hadisi su slabi i u vjerodostojnim hadisima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji spominju njegov abdest nije spomenuto da je izgovarao bismillah pri početku abdesta. Ono sa čime učenjaci dokazuju za to da je mustehabb spomenuti bismillah pri abdestu jeste hadis kojeg spominje imam el-Buhari vezano za spomen bismillah prije spolnog odnosa, pa kaže el-Buhari pošto se bismillah spominje u toj situaciji onda je preče spomenuti bismillah prije abdesta. Time dokazuje el-Buhari i nekim predajama od ashaba.

[3] Dokaz: Vjerodostojnih dokaza je mnogo da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, čistio zube misvakom i preporučivao da se očiste zubi pri abdestu i Poslanik je u tome ustrajavao. Hadis: *„Da se ne bojim da bih otežao svome ummetu naredio bih im da koriste misvak kod svakog namaza..."* Ahmed u Musnedu i sened mu je sahih. Mninimum kod Hanefija je prstom istrljati zube što se prenosi od nekih ashaba.

- medmeda (ispiranje usta) i istinšak (ispiranje nosa ušmrkivanjem i išmrkivanjem vode) tri puta[1];
- potiranje čitave glave i ušiju sa jednim uzimanjem vode;[2]
- tahlil (prolaženje mokrim prstima) kroz bradu i (ručne i nožne) prste[3];
- pranje spomenutih organa tri puta[4].[5]

---

[1] Dokaz: Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je ustrajavao u ispiranju usta i nosa, i to je potvrđeno u vjerodostojnim hadisima kod el-Buharije i Muslima od Alije i Osmana i drugih ashaba gdje je opisan Poslanikov abdest gdje se spominje da bi prao usta i nos po tri puta.

[2] Mustehabb je kod Hanefija mesh po čitavoj glavi i po ušima sa uzimanjem jedne vode.

[3] Dokaz: Za bradu je došlo u vjerodostojnim hadisama a za prste u hadisima sa određenom slabosti, ali pravnici rade po tim hadisima i smatraju da je to od sunneta kod abdesta i nema smetnje raditi po tome jer ima osnova jer hadisi nisu na stepenu velike slabosti.

[4] Ovo je potvrđeno u hadisima kod el-Buharije i Muslima. Kod hanefija je poznato da je pranje jednom farz, da se opere tri puta sunnet, a dva puta na manjem stepenu od sunneta, a po nekima je i to sunnet.

Također je sunnet abdesta tadlik tj. trljanje organa rukama kada se peru, shodno drugim mezhebima i to je ispravno, nije uslov valjanosti abdesta ali jeste sunnet.

[5] Složili su se četiri mezheba da je potiranje glave rukn, ali se razilaze oko toga koliki dio glave se potire, pa: Ebu Hanife smatra da je dovoljno potrati četvrtinu glave, a postoji i rivajet u mezhebu da je dovoljno sa tri prsta od prstiju šake; Šafija kaže da je minimum onoliko koliko se običajem smatra da je neko potrao glavu; imam Malik i Ahmed smatraju da je šart ispravnosti potiranja istiab tj. potiranje čitave glave.

Također se učenjaci četiri mezheba razilaze oko broja puta potiranja glave: Ebu Hanife, Malik i Ahmed smatraju da nije mustehabb ponavljati potiranje, već se potire samo jednom, dok Šafija kaže da treba ponoviti tri puta.

Razilaze se četiri mezheba oko medmeda i istinšaka kakav im je propis? – Kod Ebu Hanife to dvoje su sunneti pri abdestu dok su farzovi pri gusulu; Malik i Šafija smatraju da su to sunneti i pri abdestu i pri gusulu; imam Ahmed smatra da su ovo dvoje ruknovi abdesta i gusula.

Mustehabbi (preporučena djela) abdesta su:

- imati nijet (namjeru)[1];
- uzeti abdest prema redosljedu (ar. et-tertib)[2];
- prati prvo desnu pa lijevu stranu (ar. et-tejamunu)[3];
- potiranje vrata.

Poglavlje: Ono što kvari abdest

Abdest kvari:

- sve što izađe iz dva prirodna otvora[4];[5] [6]

Složili su se učenjaci četiri priznata mezheba da je potiranje ušiju sunnet, ali se razilaze sa kojom vodom se vrši potiranje: Ebu Hanife i Ahmed smatraju da sa vodom sa kojom se potrala glava da se sa njome isto potiru i uši; Malik i Šafija kažu da se uzima nova voda.

[1] Kod ostala tri priznata mezheba nijet je šart valjanosti abdesta jer smatraju da je abdest 'ibadet, dok hanefije smatraju da nije 'ibadet.

[2] Kod hanefija je tertib mustehabb, a kod dva mezheba šart valjanosti abdesta.

[3] Mustehabb prema sva četiri mezheba.

[4] Kao što su: mokraća, izmet, sperma, mezij, vedij, i puštanje vjetra.

[5] Složili su se učenjaci da ono što izađe iz dva prirodna otvora da kvari abdest, ali Malik uslovljava da to što izađe iz dva otvora mora biti od onog što inače izlazi iz njih a ne bolest, tj. ono što normalno izlazi kao izmet, mokraća, mezij, vedij i vjetar, s tim da znamo da i izlazak sperme kvari jer znamo da to kvari gusul a kamo li abdest, a ne i ostalo mimo spomenutog.

[6] Dokaz spomenutom su hadisi: *"Abdest je za svaku krv koja teče."* Darekutni. Drugi hadis: *"Onaj ko povrati ili mu krv poteče iz nosa neka napusti namaz i uzme abdest."* Ibn Madže i Darekutni. Treći hadis: *"Abdest treba ponoviti zbog sedam stvari: ...povraćanje punim ustima, krv koja teče, glasno smijanje i spavanje."* El-Bejheki u Hilafijat.

- ono što izađe mimo dva prirodna otvora ako je nedžaset (nečistoća)[1] i proteče iz rane tijela;[2]

[1] Misli na: krv (gdje spada i hidžama, rana (razerivanje) i izlazak krvi iz nosa), sukrvicu, gnoj i povraćanje.

[2] Što se tiče mimo dva prirodna otvora razilaze se učenjaci četiri priznata mezheba oko povraćanja, hidžame, izlaska krvi (posjekotina i tome slično), krv iz nosa, sukrvice i gnoja, da li oni kvare abdest: Ebu Hanife je na stavu da ono od ovoga što se smatra nedžasetom da to kvari abdest, a on smatra da su krv, sukrvica i gnoj nečist kada to poteče iz tijela u tečnom stanju. Također prema hanefijama i povraćanje, pod uslovom da je punim ustima, kvari abdest. Šafija i Malik smatraju da ništa od spomenutog ne kvari abdest. Hanbelije su na stavu da krv koja izađe ako je velika količina krvi da kvari abdest a ako je mala količina ne kvari, dok druge spomenute stvari ne kvare abdest. Stoga, Hanefije su najstrožiji mezheb oko ovoga što izlazi iz tijela da li kvari abdest ili ne.

Razilaze se učenjaci da li dodirivanje žene i obratno kvari abdest a ovdje se sa dodirom žene misli bez prepreke, barijere, tj. kada se dodirne direktno tijelo žene, a ne preko odjeće: Ebu Hanifa kaže da to nikako ne kvari abdest, tj. nebitno bilo propraćeno sa strastima ili bez strasti, osim ako je propraćeno strasti uzrokujući da iz spolnog organa izađe ono što kvari abdest. Malik je na stavu da ako osoba dodirne ženu sa strašću onda to kvari abdest dok bez strasti ne kvari, izuzimajući da se poljubi žena što ne kvari abdest zbog hadisa koji su došli o tome. Šafije se ovdje izdvajaju i žestoko su na stavu da dodir žene kvari abdest ali ako joj nije mahrem, dok ako joj je mahrem ne kvari abdest, s tim da se oko toga razilaze unutar mezheba oko žene kojoj nije mahrem jedni kažu kvari a drugi da ne kvari. U Hanbelijskom mezhebu prenose se tri stava u ovom pitanju: po jednoj predaji kažu kao Hanefije, po drugoj predaji da kvari kao što kažu Šafije, i po trećoj predaji kažu kao Malikije. Zvanični stav Hanbelija, po mome znanju, je da dodir žene ne kvari abdest.

Složni su učenjaci da dodir spolnog organa nečim drugim mimo šakom da to ne kvari abdest, tj. dlanom, unutrašnjim dijelom šake. A razilaze se da li dodir unutrašnjim dijelom šake tj. dlanom, kvari abdest: Po Hanefijskom mezhebu to ne kvari abdest. Kod Malika ako je sa strastima kvari a bez strasti ne kvari. Šafija i Ahmed kažu da kvari svejedno bilo sa strastima ili bez strasti.

- povraćanje punim ustima, ali, ako povrati krv ili sukrvicu kvari napunilo ili ne napunilo usta, a ako se pomiješa krv sa pljuvačkom ako bude više krvi od pljuvačke onda kvari[1];
- san u ležećem položaju, kao i naslonjenom na nešto i ležeći na strani na nečemu[2];[3]
- padanje u nesvijest i ludilo;[4]

[1] U osnovi oni nemaju dokaz uopće da izlazak krvi ikako kvari abdest, ali oni ovdje kažu da je pljuvačka čista a krv je nečista, pa se gleda šta prevagne, zbog pravila prihvaćenog kod mnogih pravnika a to je: ako je pomiješano čisto i nečisto ili haram i halal šta prevagne od toga dvoje onda je to to, ako prevagne halal tretira se halal, a ako prevagne haram tretira se haramom.

[2] Dokaz je hadis: *„Oko je uzica/kanapa za analni otvor: pa kada se sklopi oko odveže se uzica."* Ahmed u Musnedu.

[3] Malikije i Šafije smatraju da san ne kvari abdest u sjedećem položaju, dok u svim drugim položajima kvari. Hanbelije kažu ako se duže spava kvari se abdest u bilo kojem položaju zaspao, a ako je san kratak ne kvari abdest u bilo kojem položaju.

[4] Oko ovo dvoje skoro pa da je konsenzus, neki učenjaci spominju i konsenzus.

Dok san u stajaćem, na ruku'u, na sedždi i u sjedećem položaju[1], kao i dodirivanje žene[2],[3] i dodirivanje spolnog organa[4],[5] ne kvari abdest.

[1] Dokaz ovome je hadis: *„Ne treba uzeti abdest onaj koji spava u stajaćem, na ruku'u, sedždi i sjedećem položaju, već je abdest za onoga koji spava u ležećem položaju."* El-Bejheki u Sunenul-Kubra od Ibn 'Abbasa.

[2] Razilaze se četvorica imama priznatih mezheba da li direktan dodir žene koža na kožu kvari abdest: Prema Ebu Hanifi to nikako ne kvari abdest bilo sa strastima ili ne. Malik smatra da ako dodirne sa strašću da kvari abdest u suprotnom ne, a pravi izuzetak kod poljupca smatrajhući da to ne kvari abdest. Šafija smatra da dodir žene kvari abdest ako joj nije mahrem, dok kod mahrema ima razilaženje unutar mezheba neki kažu kvari neki da ne kvari. Od imama Ahmeda se prenosi tri stava po ovom pitanju: po jednom nikako ne kvari što je i najpoznatije, po drugom kvari svakako i po trećem ako je sa strastima kvari.

[3] Dokaz da dodirivanje žene ne kvari abdest je hadis da je *„Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poljubio neku od svojih žena, zatim klanjao a nije uzeo abdest."* Bilježi el-Bezzar, a ravije ocijenjene ispravnim u Nesbur-Raje.

[4] Složili su se učenjaci da ako osoba dodirne spolni organ nečim drugim mimo šakom da to ne kvari abdest, dok se razilaze da li dodir unutrašnjim dlanom kvari abdest: prema Ebu Hanifi ne kvari; prema Maliku ako je sa strašću kvari a bez strasti ne; Šafija i Ahmed smatraju da kvari svakako, sa strastima i bez strasti.

[5] Dokaz da dodirivanje spolnog organa ne kvari abdest je hadis Talk b. 'Alija da je pitao Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da li dodir spolnog organa kvari abdest, našta mu Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: *„Ne kvari! Zar nije to dio tebe."* Ebu Davud, Ibn Madže, Tirmizi, Nesa'i i dr... Hadis koji govori suprotno ovome je hadis: *"Ko dodirne spolni organ neka uzme abdest!"* i po njemu radi druga skupina učenjaka koja smatra da kvari abdest. Malikije kažu ako je sa strašću kvari abdest bez strasti ne kvari.

A kahkaha[1] u namazu[2] kvari abdest[3].

[1] Hanefijski pravnici spominju tri načina smijanja u namazu: *Kahkaha* (glasno smijanje kada te drugi čuju): ovo kvari namaz i abdest ako to učini zrela i budna osoba. *Dihk* (smijanje u sebi, kada te drugi ne mogu čuti ali ti sebe čuješ): ovo kvari namaz ali ne i abdest. *Tebesum* (osmjehivanje, micanje usne bez glasa): ovo ne utiče na namaz, niti na abdest.

[2] Tj. Ebu Hanife smatra ovo vezano za namaze u kojima ima ruku' i sedžda, dok kod dženaze, sedžde tilaveta i seddžde šukra kaže da ne kvari abdest. Ostala tri mezheba smatraju da ne kvari abdest niti u namazu niti mimo namaza.

Ovdje još imamo pitanje spavanja da li kvari abdest: Kod Hanefija spavanje u ležećem položaju kvari abdest, mutekien ili musteniden. Malikije i Šafije kažu da spavanje u sjedećem položaju ne kvari abdest, dok u drugim položajima kvari abdest. Hanbelije kažu ako je duže spavanje kvari abdest u bilo kojem položaju, a kratak san u bilo kojem položaju ne kvari abdest.

[3] Dokaz da kahkaha kvari abdest je hadis: *„Ko se nasmije kahkaha (glasno smijući) neka ponovi abdest i namaz – oboje!"* Hadis je mursel, prenosi se od Ebul-'Alije i bilježi 'Abdurrezzak u Musannefu. Po Hanefijama smijanje kada drugi koji do tebe klanja čuje da si se nasmijao - to kvari abdest ako je u namazu, kao i ako budeš čuo sam sebe, dok tebessum (otvaranje usta bez puštanja glasa) ne kvari.

Poglavlje: Propisi gusula (kupanja)

Farzovi (obavezna djela ili ruknovi) gusula su[1]:

- medmeda (ispiranje usta);
- istinšak (ispiranje nosa);[2]
- pranje čitavog tijela[3].[4]

A sunneti (preporučena djela) gusula su:

- oprati šake i spolni organ;
- otkloniti nedžaset (nečistoću)[5] sa svoga tijela;
- uzeti abdest kao za namaz;
- i zatim posuti vodu po čitavom tijelu tri puta.[6]

Gusul je obaveza uzeti:

---

[1] Kod ostala tri priznata mezheba nijet je rukn gusula, nema gusula bez nijeta za gusul, dok kod Hanefija gusul nije 'ibadet kao ni abdest, tako da nijet kod njih niti je mustehabb niti rukn.

[2] Malikije i Šafije su stava da je i kod abdesta i kod gusula medmeda i instinšak sunnet. Hanbelije smatraju da su to dvoje ruknovi i kod abdesta i kod gusula.

Složni su sva četiri mezheba da je pranje čitavog tijala rukn gusula, a razilaze se oko ispiranja usta i nosa i oko posjedovanja nijeta.

[3] Dokaz za ispiranje usta i nosa Hanefijama je hadis: *"Ispod svake dlake je džunupluk, pa treba pokvasit dlaku i očistiti tijelo."*

[4] Dokaz za spomenuto je ajet: **"A vi džunupi - onda se okupajte."** (El-Maide, 6)

[5] Misle na spermu jer je Hanefije smatraju nečistoćom.

[6] Dokaz je hadis Mejmune i 'Aiše o opisu gusula Poslanika, sallallahu ʻalejhi ve sellem, a bilježe el-Buhari i Muslim.

Mustehabb je da se pranje nogu odgoditi za kraj gusula ako osoba uzima gusul na mjestu gdje se polijeva voda na mjestu gdje on stoji a voda ne protiče.

- prilikom ulaska spolnog organa muškarca u spolni organ žene[1] ili kada uđe spolnim organom u analni otvor[2], kako onome koji spomenuto radi i onome kojem je to urađeno.
- izlazak sperme[3] na način da se izbaci (masturbacijom) ili sa strašću[4].[5]
- prestanak hajza i nifasa.

---

[1] Dokaz: *„Kada se spoje dva osunećena organa, i spolni organ muškarca nestane (uđe) u spolni organ žene, obavezan je gusul, nebitno bilo ejakulacije ili nebilo."* – *Pa kaže 'Aiša: „Pa smo uradili tako (ja i Poslanik) i uzeli gusul.""* - Ovakav oblik teksta nije došao u nijednom hadisu, već je spoj riječi i teksta kojeg pravnici znaju tako uradit. Hadis koji je došao kod Muslima glasi: *"Kada se spoje dva osnunećena dijela - obavezan je gusul, doživila osoba ejakulaciju ili ne."* Dok što se tiče riječi 'Aiše to je došlo u sličnom značenju spomenutom ovdje a to je hadis kojeg bilježe el-Buhari i Muslim u kojem 'Aiša prenosi kako se je ona kupala sa Poslanikom, sallallahu ʻalejhi ve sellem, nakon džunupluka, ali ne u gore navedenom obliku.

[2] Dokaz: 'Alija, radijallahu 'anhu, je rekao: „Vi obavezujete hadd (šerijatsku kaznu za intimni odnos u analni otvor) a ne obavezujete da osoba treba uzeti četiri pregršti vode i uzeti gusul!"

[3] Razilaze se učenjaci oko sperme čovjeka da li je šerijatski čista ili nečista? – Hanefijski mezheb je na tome da je sperma nečista i obaveza je oprati ako je u tečnom stanju a ako je u čvrstom može se istrugati i to je čišćenje; Malikije su stava da je nečista s tim da smatraju da je obaveza oprati je bilo u tečnom ili čvrstom stanju; Šafijski mezheb smatra da je sperma čista i nije obaveza oprati je bilo u tečnom ili čvrstom stanju; Hanbelijski mezheb ima više rivajeta, najpoznatiji rivajet kaže da je čista i da nije obaveza oprati nebitno bila u tečnom ili čvrstom stanju.

[4] Hanefije uslovljavaju da izbacivanje sperme bude sa strašću ili mastrubacijom, pa ako bi osoba izbacila spermu tako što ga neko udari, padne sa visine ili ga zadesi bolest neka zbog čega mu se desi na izađe sperma – osoba nije obavezna da uzima gusul zbog toga.

[5] Dokaz: Hadis o Ummu Sulejm da je neka žena došla Poslaniku, sallallahu ʻalejhi ve sellem, i pitala ako ima snove da ima spolni odnos sa mužem da li je obavezna da uzme gusul, našta joj Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, odgovori: *„Na tebi je da uzmeš gusul ako nađeš tragove sperme."* El-Buhari i Muslim.

- i onome ko se probudi iz sna pa nađe na odjeći (ili tijelu) spermu ili mezij[1] – na njemu je da uzme gusul.[2]

Gusul je sunnet uzeti:

- za džumu namaz,
- za Dva Bajrama,
- i za fazu ihrama.[3]

Nije dozvoljeno osobi bez abdesta i džunub osobi:

- dodirivanje Mushafa[4] osim za korice;
- da uči Kur'an[5];

[1] Zašto zbog mezija kada je poznato da ako se u budnom stanju pojavi mezij samo se uzima abdest? – Zbog toga što je u stanju kada se probudi to slična tekućina kao sperma, zbog sumnje kako napraviti razliku između jednog i drugog, onda je obaveza uzeti gusul. Ostali mezhebi nisu na ovome stavu, kod njih mezij ne uzrokuje uzimanje gusula već samo abdesta, nebitno da li bilo u snu ili budnom stanju.

[2] Složi su učenjaci četiri mezheba da je obaveza uzeti gusul kada izađe sperma sa strašću, kao i kada se spoje dva spolna organa. Dok se razilaze kada izađe sperma ili žena doživi vrhunac, ejakulaciju, bez strasti tj. u slučaju bolesti: Šafija kaže da je obaveza uzeti gusul, dok ostala tri mezheba smatraju da nije obaveza.

Kada kafir prihvati islam: Hanbelije smatraju da je obaveza uzeti gusul i onda kada osoba prihvati islam, dok ostala tri mezheba smatraju da u osnovi nije obavezan osim ako je prilikom prihvatanja islama u stanju džunupluka.

Propis uzimanja gusula onome koji okupa mejta (mrtvaca)? – Tri mezheba su na stavu da je preporučeno onome koji okupa mejta da uzme gusul nakon toga, dok Hanefije kažu niti da je preporučeno niti da je obaveza.

[3] Što se tiče toga da je sunnet uzeti gusul za džumu namaz, Dva Bajrama i fazu ihrama tu se slažu i ostali mezhebi da je sunnet uzeti gusul.

[4] Na tome su sva četiri priznata mezheba. Drugi stav učenjaka je da je dozvoljeno i to kažu učenjaci mimo četiri priznata mezheba.

[5] Sva četiri priznata mezheba se slažu na tome. Drugi stav učenjaka je da je dozvoljeno.

- da ulazi u džamiju[1] osim u nuždi.[2]

Dok je spomenutim dozvoljeno zikr, tesbih i da dovi Uzvišenom Allahu.

Hajd i nifas su kao džunupluk.

[1] Hanefije, Malikije i Šafije su na stavu da osobi u stanju džunupluka i u hajdu i nifasu nije dozvoljeno da boravi u džamiji, dok Hanbelije drže stav da je dozvoljeno ako uzme abdest. Treći stav je da je dozvoljeno i drži ga se treća skupina učenjaka.

[2] Dokaz je ajet: **„O vi koji vjerujete, ne pristupajte namazu pijani, dok ne budete znali šta govorite, niti kada ste džunubi, osim kao prolaznici, sve dok se ne okupate."** (En-Nisa, 43)

I dokaz je hadis: *"Ženi u hajdu i džunubu nije dozvoljen boravak u džamiji."*

I dokaz je ajet: **„Dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti!"** (El-Vakia, 79)

I dokaz je hadis: *„Mushaf neka ne dodiruje osim čisti."*

I dokaz je hadis: *„Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije ništa sprječavalo od učenja Kur'ana osim ako bi bio džunub."*

Sekcija: VRSTE VODA

Dozvoljen je taharet (abdest i gusul) sa čistom vodom[1], koja je po sebi čista, i koja može čistiti nešto drugo[2], poput kišnice, voda sa izvora, bunara, pa makar se ta voda promijenila dužim boravkom na mjestu gdje je voda.[3]

Dozvoljen je taharet sa vodom sa kojom se pomiješa nešto čisto što joj promijeni jedno od svojstava vode (boju, okus ili miris), kao što je primjer sa šafranom, sonjača (slana voda), bujicom, a nije dozvoljeno sa vodom koja se pomiješa sa nečim čistim ali prevlada to sa čime je pomiješano otklonivši joj naziv "voda", kao što je primjer sa šerbetom-sokom (npr. zova), sirćem, vodom cvijeća (ružina voda), a pouka je u dijelovima kojim je prevladalo[4].[5]

---

[1] Složili su se učenjaci da abdest i gusul nisu dozvoljeni osim sa vodom mutlak tj. vodom koja se kod ljudi naziva uopćeno "voda" i tretira vodom: kišnica, voda mora, rijeka, jezera, bunarevima, izvorima itd...

Razilaze se učenjaci četiri mezheba da li se nečistoća (nedžaset) može ukloniti sa nečim drugim mimo vode? - Prema Hanefijama je dozvoljeno ukloniti nečistoću sa svakom tekućinom sa kojom se može ukloniti 'ajnu nedžaset tj. tvrdi čvrsti dio nečistoće, ili tečni, ali da se ukloni nečistoća, kao npr. sa sirćetom, vodom cvijeća, i na tome je imam Ahhmed prema jednoj predaji. Hanefije kažu i da se može ukloniti i sa nečim čvrstim tvrdim predmetom, ali pod uslovom da nije ni'met (blagodat) kao npr. hljeb, stranica Kur'ana, i sl.., dok ostali mezhebi kažu da nije dozvoljeno.

[2] Iz ovoga vidimo da Hanefije imaju trojnu podjelu voda: 1. Čista i čisteća. 2. Čista a nije čisteća (tj. čista za upotrebu ali se sa njom ne može uzeti abdest i gusul) 3. Nečista.

[3] Dokaz za ovo je govor Uzvišenog: **"I sa neba vam spustili čistu vodu (kišnicu)."** (El-Furkan, 48). I dokaz je hadis: *"Poslanik, se abdestio iz bunara Medinskih."* I dokaz je hadis: *"Voda je čista ništa je ne može onečistiti osim šta joj promijeni okus, boju ili miris."* .

[4] Kada se voda pomiješa sa mlijekom (tj. malom količinom mlijeka), onda tu imamo dva različita rivajeta u Hanefijskom mezhebu: dozvola i zabrana.

[5] Kada se voda pomiješa sa zemljom, glinom, dozvoljeno je abdestiti se sa tom vodom sve dok se to naziva "voda". - A ako se pomiješa sa nečim čistim ali se ne naziva više "voda" kao sa sirćem i sl., onda to više nije voda sa kojom se može abdestiti i gusul uzimati. - A kada se voda promijeni sa kuhanjem, onda nije dozvoljeno uzeti abdest i gusul sa njom tj. sa saftom, dok je dozvoljeno ako se pomiješa sa nečim čistim što se tretira od sredstava za čišćenje, sapunom, faksom i sl.., a tome je dokaz hadis da je

Stajaća voda

Stajaća voda kada u nju upadne nečistoća[1] - nije dozvoljen taharet sa tom vodom, osim da bude ta voda u nekom obimu deset laktova sa deset laktova (tj. 5m sa 5m)[2].

Poslanik kada je naredio da se njegova kćerka okupa nakon što je preselila, da to bude sa vodom i sidrom (vrsta biljke).

[1] Razilaze se učenjaci kada u vodu upadne nečistoća tj. kada ta voda postaje nečista a kada ostaje čista? - Ebu Hanifa kaže ako bude velika količina vode čija jedna strana te vode se pomijera sa pomijeranjem druge strane te vode - dozvoljeno je uzeti abdest ili gusul sa druge čiste strane a ne sa one na kojoj je nečistoća pala. Dakle, mala količina vode prema njima je ako talas uzrokovan rukom sa jedne strane dođe na drugu stranu vode, a velika količina vode ona kada talas sa jedne strane ne dolazi na drugu stranu te vode. Otprilike je velika količina vode 5m sa 5m. - Šafije i Hanbelije kažu da ako je voda manja od dva kulleta (vrča, bureta), što je otprilike 300l vode, voda se smatra nečistom, a ako je više od toga onda je voda i dalje čista pod uslovom da ne promijeni neko od tri svojstva vode: boju, miris ili okus, i oni rade prema vjerodostojnom hadisu: *"Kada vode ima dva bureta voda ne može biti nečista (osim ako joj se promijeni neko svojstvo)."* - Malikije i predaja od Ahmeda je da je dozvoljeno uzeti abdest i gusul sa vodom iako je manje od dva bureta tj. 300l ako joj se ne promijeni neko od tri svojstva.

Ako je vode manje ili više a ne promijeni neko od tri svojstva upadom nečistoće u njoj onda: tri mezheba, Hanefije, Šafije i Hanbelije kažu da kada u malu količinu vode upadne nečistoća a ipak ne promijeni neko od svojstava ipak je nečista, dok Malikije kažu da je čista sve dok ne promijeni nešto od svojstava bilo je malo ili mnogo.

[2] Osnova je kod Hanefija da voda male količine postaje nečista sa upadanjem nečistoće u njoj, a kod velike količine ne, a dokaz je hadis: *"Morska voda je čista..."*. Dokaz za bunar 5m sa 5m je to što su učenjaci napravili ispit i došli do rezultata da se bistrina vode ne kvari na veličini i količini 10 laktova sa 10 laktova, tj. 5m sa 5m, pa su tako odredili da bi ljudima bilo lakše.

A što se tiče kada je vode npr. 7m sa 3m, ili 2m sa 8m, onda oko toga postoji razilaženje: skupina učenjaka kaže da je ispravniji da bude 5m sa 5m, a ako je približno npr. 6m sa 4m onda u tome ima širine, a ako je razlika velika izlazi se iz ovoga propisa.

A što se tiče dubine onda to nije uslov da bude mnogo duboko, već ako bi se voda zakačila sa posudom i ne dotaklo dno to je dovoljna dubina.

Tekuća voda

Tekuća voda kada u nju upadne nečistoća i ne vidi se trag te nečistoće - dozvoljen je abdest sa tom vodom, a trag koji ostavi je okus, boja ili miris[1].[2]

Životinja koja inače živi ili se rađa u vodi pa umru u vodi - ne kvare čistoću vode.[3] Također i životinje koje nemaju krvi, poput mušica, komarca, stjenice[4], a mimo spomenutog narušavaju čistoću male količine vode (tj. manje od 5m sa 5m).[5]

Upotrebljavana voda (musta'mel)[6]

---

[1] Konsenzus je na tome da ako nečistoća upadne u vodu promijenišvi neko od tri svojstva - da je ta voda nečista.

[2] Tekuća voda se tretira vodom koja neprestano teče, pa ako strvina upadne u rijeku nije ispravno uzeti abdest ispod gdje strvina prolazi, već treba otići na drugu stranu rijeke.

[3] Ovdje se misli na sljedeće životinje: riba, žaba, i vodeni rak. A dokaz da je voda čista je hadis: *"Morska voda je čista a uginule životinje u njoj halal."*

[4] Dokaz je hadis: *"Kada padne mušica/muha u hranu nekoga od vas - zagnjurite je a zatim izbacite."* (Hadis sa ovakvim tekstom nije nađen, a hadis koji nalazimo je hadis: "Kada padne muha/mušica u posudu nekog od vas neka je zagnjuri." A poznati hadis u ovome smislu glasi: "Kada muha upadne u piće nekoga od vas neka je zagnjuri a zatim neka je izbaci, jer, u jednom njenom krilu je otrov a u drugom lijek.").

[5] Složili su se učenjaci kada je voda tekuća i u nju upadne nečistoća (nedžaset) dozvoljen je abdest i gusul sa tom vodom ako se na njoj ne vidi trag nečistoće tj. promjena neka od tri svojstva.

[6] Ebu Hanifa je na stavu da je upotrebljavana voda čista ali nije čisteća tj. sa njom se ne može uzeti abdest i gusul, i na tome su stavu Hanbelijski mezheb i unutar Šafijskog mezheba jedan stav. U drugom rivajetu od Ebu Hanife ta voda je nečista tj. jači vid nečistoće. I treći stav od Ebu Hanife i njegovih učenika je da je upotrebljavana voda lahki vid nečistoće.

Drugi stav, na čemu je imam Malik i predaja od Šafije i Ahmeda, koji kažu da je upotrebljavana voda sama po sebi čista i sa njom se može uzimati abdest i gusul.

Unutar Hanefijskog mezheba postoji razilaženje oko upotrebljavane vode da li je čista: Ebu Hanife i Muhammed b. Hasan eš-Šejbani kažu da je čista ali nije čisteća tj. sa

Upotrebljavana voda - sa njom se ne može ukloniti hades (stanje bez abdesta ili gusula), niti esgar (tj. niti uzeti abdest) niti ekber (tj. niti uzeti gusul), a ova voda "upotrebljavana" je zapravo: voda korišćena već za abdest ili gusul. Ili voda koja se upotrijebi na način približavanja Uzvišenom Allahu[1]. Ova voda postaje "upotrijebljavana voda" onda kada se odvoji od organa kojeg smo oprali.

njom se ne može uzimati abdest i gusul. Dokaz im je hadis da su se ashabi natjecali ko će da uzme/zahvati nešto od vode koja je padala sa Poslanika dok je uzimao abdest potirući svoja lica tom vodom tražeći tako bereket i Poslanik im to nije zabranio. Drugi stav kod Hanefija je da upotrebljavana voda nečista.

[1] Kao npr. da zanijeti da nakon uzimanja abdesta drugi put uzme abdest, jer kod Hanefija nijet nije šart ispravnosti abdesta.

Poglavlje: O bunarevima

Kada u bunar upadne nečistoća pa se izvadi ta nečistoća (npr. strvina), pa se isprazni ta voda, druga voda koja dođe nakon nje je čista.[1]

Kada padne u bunare, koji su daleko od naseljenih mjesta, baljega, brabonjci, izmet životinja - to je ne čini nečistom sve dok onome koji gleda tu vodu (pomiješanu sa spomenutim) ne bude video kao nešto mnogo.[2]

Izmet goluba i vrabca - ne čini nečistom bunarsku vodu.[3]

Kada u bunaru ugine miš ili vrabac ili nešto njima slično - treba uzeti (isprazniti) iz toga bunara vode u količini 20 kanti do 30 kanti.

A ako ugine golub ili kokoška i njima slično - treba isprazniti iz toga bunara vode u količini 40 kanti do 60 kanti[4].

Ali ako bi čovjek upao u vodu i umre u njoj, ili ovca ili pas - sva voda se treba isprazniti iz bunara.

Ako životinja upadne u bunar i naduje se ili se počne raspadat u vodi - obaveza je svu vodu ispraznit iz toga bunara. Za svaki bunar se uzima u obzir njegova kanta.

Ako nije moguće isprazniti svu vodu - potrebno je izbaciti od 200 do 300 kanti vode.

---

[2] Ovo se spominje za bunareve jer obično nemaju oko sebe zaštitu i životinje mogu tu doći da piju vodu i očekivati je da izvrše tu nuždu ili pored pa vjetar nanese u bunar. Hanefijski mezheb, tj. zvanični stav, je na tome da je nečista ako ti je u očima nešto mnogo. Drugi stav unutar mezheba je da kada dostigne četvrtinu vode. I treći stav je trećinu.

[3] Izuzeli su spomenute jer izmet goluba i vrabca nije nečist.

[4] Predaje o broju kanti koliko se prazni bunar se prenosi od 'Alije, radijallahu 'anhu, Ibrahima en-Neha'ija i drugih od selefa.

Poglavlje: Su'r (ostatak vode nakon što neko pije)[1]

Prvo: Su'r od čovjeka, konja, životinje čije meso se jede[2] - je čist.

Drugo: Su'r od mačke, kokoške koja izlazi van kokošinjca, životinje koje stanuju u kućama[3], i ptice koje jedu meso tj. grabljivice[4] - je mekruh (pokuđen).

---

[1] Složili su učenjaci da su'r životinje čije meso se jede, kao od ovce, krave, ili koze, su'r im je čist ali nečisteći tj. ne može se koristiti za abdest i gusul, a nadalje se razilaze oko su'ra životinja čije meso se ne jede, poput divljih zvijeri: tigra, lava itd.., gdje Ebu Hanifa i Ahmed kažu da im je su'r nečist, a Malik i Šafija kažu da je čist i to je predaja od Ahmeda.

Ostatak vode nakon pijenja psa ili svinje, učenjaci se oko njihovog su'ra razilaze: Ebu Hanifa i Šafija i Ahmed kažu da su nečisti, životinje su nečiste i su'r im je nečist, dok Malik kaže da je pas i njegov su'r čisti, dok je svinja nečista a su'r je čist po jednoj predaji a nečist po drugoj predaji od Malika. Hanefije su na stavu da je pljuvačka psa nečista a da je sami pas čist, dok su Šafije i Hanbelije na tome da je pas komplet nečist.

Razilaze se učenjaci oko pranja posude psa nakon što je pas iz nje lokao a želi da se koristiti: Ebu Hanifa je na stavu da se treba oprati tri puta. Malik je na stavu da se pere sedam puta i to je te'abuden tj. stvar povinjovanja šer'ijatskim tekstovima a ne zato što se pere zbog nečistoće. Šafija i Ahmed su na stavu da se pere sedam puta zbog nečistoće, i onda se opere sa zemljom osmi put.

Kosenzus učenjaka je na tome da su'r životinje čije meso se jede jeste čist. A što se tiče životinja čije meso se ne jede oko toga postoji poznato razilaženje.

[2] Dokaza ovome je mnogo. Hadis u dva Sahiha: *"Poslanik, s.a.w.s., je pio vodu i dao beduinu da pije..."* u hadisu se spominje da je ovaj čovjek bio mušrik, a nakon njega su pili Ebu Bekr i ostali. I hadis: *"Vjernik ne može biti nečist."* I hadis da je Poslanik rekao 'Aiši da mu donese sedžadu iz džamije, a ona imala menstruaciju zbog čega se usprotivila a on joj rekao: *"Nije ti menstruacija u ruci!"* itd...

[3] Životinje koje stanuju u kućama su: zmije, akrepi, miš, jer nečistoća njihovog mesa vodi u nečistoću te vode, ali, kako je onda pokuđen njihov sur, pa zbog toga što se čovjek toga ne može sačuvati (a posebno u starija vremena). Tako, oni potpadaju pod propis tavafin (obitavanja).

[4] Jer se hrane sa kljunom pa je za očekivati da će na kljunu ostati nečistoća od onoga što jedu.

Treće: Su'r od svinje[1], psa[2] i divlje zvijeri[3] - je nečist.

Četvrto: Su'r od životinje koje su sumnjive, a to su mazga i magarac - je sumnjiv[4]. A osoba koja nema druge vode do vode koju su pili magarac i mazga onda je dozvoljeno da uzme abdest takvom vodom i da se okupa njome.

Svaka koža[5] kada se uštavi - time postaje čista.

Dlaka i kost uginule životinje je čista, a i od čovjeka.[6]

[1] Svinja je sama po sebi nečista.

[2] Pas jer je došlo u hadisu kada pas naloče iz posude da se ona čisti.

[3] Jer iz njihovih usta izlazi pljuvačka a ona je nečista.

[4] Sumnjiv zbog opreznosti šer'ijatskih dokaza, tj. jer je došla zabrana mesa i mlijeka od spomenutih životinja, mazge i magarca, što ukazuje da su nečisti, a sa druge strane čistoća njihovog znoja i pljuvačke ukazuje da su čisti sa te strane i oko toga postoje vjerodostojni dokazi - pa su zato sumnjivi, jer postoji tevekuf (zastoj).

[5] Koža uginule životinje čije se meso ne jede, a životinje čije meso se jede i zakolje se na šer'ijatski način njihova koža je svako čista ali se štavi da se sačuva crvljenja isl... Izuzetak iz ovoga pravila je koža čovjeka zbog njegovog počasti koju ima, i koža svinje je izuzetak i kada se izvrši štavljenje nad njom koža je i dalje nečista. Ebu Jusuf i neki drugi učenjaci iz drugih mezheba smatraju da se koža životinja čisti štavljenjem bilo koja koža da je u pitanju, a dokaz im je hadis: *"Koja god se koža uštavi - ona je čista."* a kod Muslima: *"Kada se koža uštavi postaje čista."*

[6] Pod ovo ulaze i kopita, papci, rogovi, vuna, perije, zubi, kandže, i kljun.

Poglavlje: TEJEMMUM[1]

[1] Na propisanost i dozvoljenost tejemmuma ukazuju: Kur'an, sunnet i konsenzus. Kur'anski ajet je ajet 6 sure el-Maide: **"...a ne nađete vodu, onda uzimte tejemmum sa čiste površine zemlje, i potirite svoja lica i svoje ruke..." (El-Maide, 6).** Hadis je kod el-Buharije i Muslima: *"...učinjena mi je zemlja čistom (za tejemmum) i mesdžidom (za klanjanje)."* I konsenzus je prenešen od više učenjaka.

Učenjaci se razilaze da li je tejemmum olakšica (ruhsa) ili azime (obaveza): Džumhur učenjaka je da je tejemmum olakšica za putnika i rezidenta, dok Hanbelije i neke Malikije kažu da je tejemmum obavezan kada nema vode. Posljedica mes'ele je da li onaj koji čini grijeh može koristiti olakšicu: ako kažemo da je tejemmum olakšica njemu nije dozvoljeno da koristi to u stanju grijeha, npr. osoba koja putuje na putovanju zbog činjenja grijeha. Oni koji kažu da je tejemmum olakšica kažu da mu je obaveza da ponovi taj 'ibadet jer je on olakšica a sa olakšicom se ne dozvoljava ono što je haram, a ako kažemo da je obaveza onda mu je ispravno iako ima grijeh zbog samog grijeha.

Šartovi (uslovi) tejemmuma su: nijet, islam, razum, temjiz (da je od onih koji odvajaju dobro od zla, što je 7 ili 6 godina života), nastupanje namaskog vremena, nemogućnost upotrebe vode ako je ima ili zbog nemanja vode uopće, i da se tejemmum uzme potiranjem po površini zemlje ili po prašini shodno razilaženju kojeg ćemo spomenuti kasnije.

Farzovi, ili vadžibi shodno Hanefijama, tejemmuma su: 1. potiranje lica. 2. da se potiranje izvrši po šakama ili čitavim rukama shodno razilaženju kojeg ćemo spomenuti. 3. da bude po tertibu (redosljedu) - oko ovoga postoji razilaženje: Malikije kažu da je redosljed lice pa čake i to je mustehabb, dok Šafije kažu da je redosljed farz tj. vadžib, a Hanbelije se unutar mezheba razilaze pa kažu ako se tejemmum uzima da zamijeni abdest onda je farz a ako je zbog džunupluka onda je mustehabb.

Da li je muvalat (uzastopnost) obavezno (vadžib) kod tejemmuma: Hanefije i Šafije kažu da je to sunnet. Malikije i Hanbelije kažu da je obavezno.

Onaj ko nije u mogućnosti/stanju da upotrijebi vodu jer je voda udaljena na udaljenosti 1 milje (oko 1800m)[1], ili ne može upotrijebiti vodu zbog bolesti[2], ili zbog hladnoće[3], ili zbog straha od neprijatelja[4], ili zbog žeđi[5], ili nema halatku sa kojom može doći do vode (npr. ima bunar ali nema čime izvaditi vodu) - uzet će tejemmum sa nekim djelovima od dijela zemlje[6] kao što je prašina/zemlja[7], pijesak, kreč, ili kuhl/surma.

Za tejemmum je neophodno da se uradi taharet i da posjeduje nijet (namjeru)[8]. I na istom su stepenu muhdis (onaj koji nema abdesta), džunub, i žena u stanju hajza (i nifasa).

---

[1] Ova udaljenost je idžtihad Henefija jer to je dužina gdje osoba doživi određenu teškoću zbog odlaska i dolaska, pa je to njihov idžtihad da je to udaljenost dolaska do vode gdje se doživi određena teškoća. Drugi učenjaci ne navode udaljenost već shodno običaju određuju.

[2] Zbog bolesti jer to je došlo u Kur'anskom ajetu, i nebitno je da li zbog toga što će se bolest povećati zbog korišćenja vode ili zbog toga što će se bolest odužiti zbog korišćenja vode.

[3] Ovdje se misli da je osoba zdrava, ima vodu, ali je hladno vrijeme, pa ako bi koristila vodu došlo bi do toga da se razboli.

[4] Misli se u ratu ili iznimne situacije mimo rata kada osoba bježi jer mu se želi načiniti nepravda od strane namjesnika i sl...

[5] Ima određenu količinu vode pa ako bi upotrijebila za abdest ili gusul nebi ostalo vode za piće a na mjestu je gdje mu treba voda za piće.

[6] U ajetu je došlo: **"Fe tejemmemu sa'iden tajjiba"** tj. Uzmi tejemmum sa said tj. onoga što je na površini zemlje, i tajjib tj. ovo znači čisto ili halal, a ovdje se misli na ono što je čisto.

[7] Pravilo kod Hanefija: sve što ne promijeni svoje prirodno stanje sa vatrom ono je od površine zemlje, a sve što mijenja svoje stanje iz čvrstog u tečno i sl.., i promijeni prirodu svoga stanja ili izgori ili postane prašina ili lug - to nije od onoga što je od zemlje. Znači može sa: zemljom (tu spada prašina, kamen i sastavni dio toga a kada se izloži vatri ne mijenja stanje i ne topi se).

[8] Zufer od Hanefija ne uslovljava nijet. A odgovor zašto Hanefije ne usvljavaju nijet kod abdesta i gusula a uslovljavaju kod tejemmuma jeste što kažu da kod tejemmuma da bi osoba uzela tejemmum mora imati kasd (namjeru) da uzme tejemmum, za razliku kod abdesta i gusula gdje osoba pere djelove tijela pa nije uslov imati namjeru.

Način uzimanja tejemmuma

Tejemmum se uzima tako što se udari šakama po površini zemlje, pa će ih onda otresti, a onda šakama potire svoje lice, a zatim drugi put dotiče zemlju i potire sa svakom šakom vanjski dio od šake do lakta pa onda i unutrašnji uključujući laktove u potiranje - i time je završen tejemmum.

I istiabu (potiranje svog lica i šaka sa laktovima) je uslov valjanosti tejemmuma.[1]

I dozvoljeno je uzeti tejemmum prije nastupanja namaskog vremena.[2]

I dozvoljeno je uzeti tejemmum prije nego osoba potraži u okolini da li ima vode.[3]

Nakon što uzmeš tejemmum i klanjaš namaz sa tejemmumom a zatim nakon namaza nađeš vodu - nisi obavezan da ponoviš namaz.[4] Ali ako u toku namaza uzmeš tejemmum i počneš sa namazom i u toku namaza vidiš vodu (npr. neko donese vodu) ili se sjetiš da imaš vodu - obavezan si da prekineš namaz, uzimaš abdest sa vodom i ponovo klanjaš taj namaz.[5]

---

[1] Dokaz ovome je hadis od 'Amar b. Jasira, bilježe el-Hakim, el-Bezzar i ed-Darekutni, da se dva puta udari po zemlji, udar za lice i udar za potiranja ruku sa laktovima.

[2] Ovaj stav Hanefija je najispravniji, a Allah najbolje zna. Razilaženje oko ovoga smo već spominjali.

[3] Dokaz im je da kada osoba uzme tejemmum prije potrage ona kod sebe zapravo nema vodu.

[4] Ovo je ispravan stav i na tome je većina učenjaka. Dokaz ovome je to što je dotična osoba uradila u vremenu u kojem ga je to zadesilo ono što je bilo u njegovoj mogućnosti, a to što je nakon namaza našla vodu to nije poništilo namaz kojeg je klanjala kako mu je to bilo propisano.

[5] Ovo je zato što je ova osoba u mogućnosti da klanja sa aslom (osnovom) a to je pod abdestom sa vodom, a tejemmum je zamjena za abdest, pa nema potrebe u namazu ustrajavati sa tejemmumom kada je voda postala dostupna i ima vode sa kojom se može uzeti abdest i gusul. Ostala tri mezheba, Malikije, Šafije i Hanbelije, kažu da će osoba nastaviti da klanja namaz i završiti namaz i tretirat će se namaz kao validan.

Sa jednim tejemmumom kojeg uzmeš možeš klanjati koliko hoćeš namaza kao što je i u slučaju kada uzmeš abdest.[1]

Pohvaljeno (mustehabb) je da odgodi namaz onaj ko se nada da će naći vodu do kraja namaskog vremena.[2]

I dozvoljen je dženaze namaz sa tejemmumom ako se boji da će ga proći dženaze namaz ako bi se abdestio vodom. I također je bajram namaz dozvoljeno klanjati na spomenuti način.[3] A nije dozvoljeno tako klanjati zbog džume namaza makar se bojao da će te proći džuma namaz. I nije dozvoljeno uzeti tejmmum ako se bojiš da će ti izaći/proći namasko vrijeme obaveznog namaza.

I tejemmum kvari sve ono što kvari i abdest[4], a i mogućnost korišćenja vode.[5]

Ako bi putnik klanjao namaz sa tejmumom misleći da nema vode a zaboravio je da ima vode u svojim stvarima - nije obavezan da ponovi namaz. [6]

U slučaju da lično nema vode a onda zatraži od prijatelja na putovanju da mu da vode, pa njegov prijatelj odbije da mu je da - tada će uzeti tejemmum.

U slučaju da nemaš vode, a imaš mogućnost da kupiš vodu, tada kupuješ vodu ako je voda iste cijene kao što je voda inače na drugim mjestima, ako ima

---

[1] Ovdje su Hanefije bliže istini u odnosu na druge mezhebe. Dokaz je hadis: *"Prašina je taharet za muslimana sve dok ne nađe vodu ili dok ne izgubi tejemmum."*

[2] Nema nekog konkretnog dokaza za ovo s tim da Henfije kažu da je u ovome slučaju namaz potpuniji ako se obavi sa potpunijim taharetom tj. abdestom ili gusulom.

[3] Ovdje su se Hanefije izdvojile sa ovim stavom u odnosu na druge mezhebe i džumhura učenjaka.

[4] Jer tejemmum mijenja abdest pa šta kvari abdest to kvari i tejemmum.

[5] Može se reći da su tri stvari koje kvare tejemmum: prvo: sve ono što kvari abdest; drugo: dolazak do vode; i treće: prestanak uzra (opravdanja) za upotrebu vode; četvrto: vrijeme tj. kada izađe namasko vrijeme istekao je tejemmum, a ovo je shodno učenjacima koji su toga stava jer ima razilaženje.

[6] Unutar Hanefija ima razilaženje jer Ebu Jusuf kaže da je obavezan da ponovi namaz, jer je kaže Ebu Jusuf uzeo tejemmum prije nego je pretražio da li ima vode i time napravio grešku.

mogućnost da je kupi. I nije obavezan da je kupi po većoj cijeni nego što je inače njena cijena. [1]

[1] Složili su se učenjaci četiri mezheba da osoba uzima tejemmum onda kada nema vode i zbog straha ako bi se voda uporijebila da će to povećati bolest kod osobe.

I razilaze se učenjaci četiri mezheba sa čime je dozvoljeno uzeti tejemmum: Ebu Hanifa kaže da je dozvoljeno sa svime što je od dijela zemlje, i sa svime što je spojeno sa zemljom poput drveća, biljki (ispravka iz fusnote: prašine a ne biljki), rastinja, pijeska, kreča, kamena, i što se prozivodi od zemlje, cigla, crijep, kao i sa krečom za krečenje zida ali ne i polikolorom. Malik je na istom stavu kao Ebu Hanifa da je dozvoljeno sa svim što je dio zemlje, i što je spojeno sa zemljom. Šafije i Hanbelije kažu da nije dozvoljeno uzeti tejmmum potirući osim od zemljanu prašinu.

I razilaze se pravnici koliko puta se potire zemlja: Ebu Hanifa i Šafija kažu da je propisano dva puta činiti potiranje: za lice i za šake do laktova. Malikije i Hanbelije po jednoj predaji kažu da se vrši potiranje dva puta: jednom za lice i drugi put samo za šake. Osnova kod Hanbelija je da se vrši samo jedno potiranje po zemlji i za lice i za šake, a drugo potiranje je za upotpunjivanje. A kod Malikija je prvo potiranje farz i uslov valjanosti tejemmuma, a drugo potiranje je sunnet.

I razilaze se učenjaci koliko namaza se može klanjati sa jednim tejemmumom: Ebu Hanifa kaže da kada se uzme tejemmum za farz namaz sa tim tejmummom može klanjati koliko hoće namaza obaveznih i dobrovoljnih, i to vrijeme za taj namaz i posije toga namaza, sve dok ne bude u mogućnosti da koristi vodu (ili izgubi tejemmum). Malikije i Šafije su na stavu da uzimanjem jednog tejemumma nije dozvoljeno osim klanjati jedan farz i uz taj farz njegovi sunneti, a za drugi faz treba drugi tejemmum. Imam Ahmed je na stavu da se sa jednim tejemmumom klanja u namaskom vremenu u kojem je uzeto tejemmum klanja koliko hoće farzova i nafila, a čim završi namasko vrijeme ne može više klanjati sa tim tejemmumom.

Kada nastupi namasko vrijeme a osoba nema ni vode niti ima gdje tejemmum da uzme, onda: Ebu Hanife kaže da neće klnjati namaz sve dok ne nađe vodu nebitno koliko mu namaza prošlo ili dok ne nađe način da uzme tejemmum i nesmije da oponaša klanjače. Malikije i Šafije prema zadnjem stavu kažu da klanja u kakvom stanju se nalazi, i bez abdesta i bez tejmummuma, a obavezan je da ponovi namaz kada nađe vodu. Hanbelije imaju tri stava, a jedan je da klanja namaz i ne treba dalje ponavljati.

Ako onaj koji uzme tejemmum nađe vodu prije nego počne klanjati namaz, onda se učenjaci sva četiri mezheba slažu da mu je tejemmum pokvaren i obavezan je uzeti abdest sa vodom. A ako uzme tejemmum a u toku namaza vidi vodu ili mu neko donese vodu, onda: Hanefije i Hanbelije kažu, s tim da kod Hanbelija ima više stavova, da mu je

I ne spaja se između abdesta i tejemmuma[1], tako da onaj koji ima ranu na tijelu pere svoje tijelo izuzev toga dijela gdje je rana, a zbog te rane zbog koje nije mogao oprati ne uzima tejemmum.

neispravan i namaz i tejemmum. Ostala tri mezheba, Malikije, Šafije i Hanbelije prema poznatijem stavu, kažu da nastavlja da klanja namaz i namaz mu je valjan.

Složni su učenjaci da kada vidi i nađe vodu nakon što je završio namaz da nije obavezna osoba da ponovi namaz makar ostalo vremena do kraja namaskog vremena.

Da li je obavezan onaj ko nema vode da traži vodu: Hanefije kažu da to nije uslov da bi smio uzeti tejemmum ako po njemu ne preovlađuje mišljenje da negdje ima voda. Malikije, Šafije i Hanbelije kažu da je uslov da traži i istraži koliko god može da nađe vodu u okolini.

[1] Misli na stanje da osoba zbog rane, gipsa i sl., ne može oprati taj dio.

Poglavlje: MESH PO MESTVAMA[1]

[1] Asl (osnovni dokaz) potiranja po mestvama je hadis: *"Putnik potire tri dana sa tri noći a rezident jedan dan i jednu nuć."* (Muslim). I hadis da je Poslanik rekao kada je ashab htio da mu skine mestve: *"Ostavi ih jer sam ih obukao na taharet"* a onda je potrao po mestvama." Kaže el-Hasan el-Basri: "Pričalo mi je 70 ashaba da su oni vidjeli Poslanika da potire po svojim mestvama." Rekao je Ebu Hanifa: "Ko negira mesh po mestvama bojati se za njega od nevjerstva, jer se prenosi po pitanju toga ono što sliči mutevatir predajama." Ebu Jusuf kaže: "Dozvoljena je derogacija Kur'anskog ajeta sa hadisima kao što je mesh po mestvama." Imam Ahmed kaže da se od 40 ashaba prenose hadisi o potiranju po mestvama, a drugi učenjaci koji su sakupili sve hadise o potiranju po mestvama kažu više od 80 ashaba prenosi takve hadise, zbog čega se to smatra da je mutevatir dokazano.

I složili su se učenjaci četiri mezheba o dozvoli potiranja po mestvama, za rezidenta i putnika, osim predaja od Malika da nije dozvoljeno potiranje po mestvama za rezidenta iako je zvanični stav mezheba a je dozvoljeno.

I složili su se učenjaci četiri mezheba da je vremenski period potiranja po mestvama, čarapama ili obući, na putovanju i za rezidenta, vremenski određen; za putnika je tri dana i tri noći a za rezidenta jedan dan i jednu noć, osim imama Malika koji kaže da mesh po mestvama nije vremenski određen u nijednom stanju i to je stav Malikijskog mezheba premda unutar mezheba ima i drugo mišljenje koji je kao i stav većine.

Razišli su se učenjaci četiri mezheba oko obima potiranja po mestvama: Ebu Hanifa kaže da je to koliko tri prsta od ruke zauzmu sa toliko se mora izvršiti mesh. Kod Šafija je to onoliko koliko se u običaju može nazvati meshom to je dovoljno. Malik kaže da je obavezno istiab tj. izvršiti potiranje po čitavom gornjem dijelu stopala po kojem je obaveza učiniti mesh nebitno sa koliko prstiju to učinio. Ahmed kaže da je obaveza izvršiti mesh po većini gornjeg dijela stopala.

Pitanje: Pranje stopala ako se skine jedna od mestvi? - Složili su se učenjaci da onaj koji skine jednu od mestvo da mu je obaveza da skine i drugu i da opere stopala. A razilaženje je da li je obaveza da ponovi abdest ili se skraćuje samo na pranje nogu: Hanefije kažu da je dovoljno samo oprati noge i dalje mu važi abdest, dok prema drugim učenjacima mora uzeti ponovo abdest.

I složili su se učenjaci da period kada počinje računanje mesha po mestvama od vremena kada osoba izgubi abdest a ne od vremena kada je učinio potiranje, osim prema predaji od Ahmeda koja kaže da je to od vremena potiranja mesha.

I dozvoljen je mesh po mestvama onome koji uzima abdest a ne onome koji uzima gusul.[1]

I uslov mesha po mestvama je da se mestve obuju na potpun taharet (abdest).[2]

I rezident potire dan i noć a putnik tri dana i tri noći.[3]

Nakon što se desi hades od tada počinje računanje mesha po mestvama.[4]

Potiranje se vrši po gornjem dijelu stopala, sa prstima se pravi linija po gornjem dijelu stopala.[5]

I složili su se učenjaci kada istekne vrijeme mesha onda je pokvarena čistoća tj. taharet, stopala, osim kod Malika jer kod njega potiranje nije vremenski određeno.

Razilaze se učenjaci da li je pokvaren abdest sa skidanjem mestvi ili čarapa i sa istekom vremena mesha: Ebu Hanifa kaže da osoba pere stopala i nije obaveza da uzme potpun abdest tj. i dalje mu važi abdest. Malik je na istom stavu kao Ebu Hanife tj. kada osoba skine mestve, isticanje vremena se kod njega ne uzima u obzir jer mesh nije vremenski određen. Od Šafije i Ahmeda se prenose dvije različite predaje. Od Šafije je poznato a i od Ahmeda da osoba nije izgubila abdest ali jeste pravo na mesh.

[1] Dokaz je hadis: *"Naredio nam je Allahov Poslanik kada budemo na putovanju da ne skidamo svoje mestve tri dana i tri noći, osim zbog džunupluka, mokrenja, velike nužde ili sna."* Muslim.

[2] Svejedno upotpunio abdest prije ili nakon oblačenja mestvi (pojašnjenje: osoba može prema Hanefijama da opere jedno stopalo i obuje mestvu na tu nogu a zatim da opere drugo stopalo i obuje drugu mestvu na to drugo stopalo, dok kod drugih mezheba moraju se oprati oba stopala da bi se obule mestve). Čak, ako bi oprao stopala i obukao mestve, a zatim upotpunio abdest - dozvoljen je mesh (pojašnjenje: ovo znači da redosljed kod Hanefija nije uslov pa ako prvo opereš stopala i obuješ mestve pa onda uzmeš ostalo od abdesta mesh je ispravan).

[3] Dokaz je hadis: *"Naredio nam je Allahov Poslanik kada budemo na putovanju da ne skidamo svoje mestve tri dana i tri noći, osim zbog džunupluka, mokrenja, velike nužde ili sna."* Muslim.

[4] Ono što se desi prije hadesa je taharet abdesta i on važi svakako i sve dotada, nakon čega dolazi mesh.

[5] Nije dozvoljen mesh ako se izvrši potiranje po donjem dijelu stopala ili zadnjem dijelu stopala tj. peti, ili po cjevanici. Dokaz je hadis: *"Da je vjera izgrađena na logici donji dio mestvi bi bilo preče potrati od spoljašnjeg, ali sam ja vidio Poslanika da potire po gornjem dijelu mestvi."*

Minimum je učiniti mesh sa tri prsta od ruke.[1]

Sunnet je da mesh činiš počinjući od prstiju noge pa prema cjevanici.[2]

Nije dozvoljeno uzimanje mesha po mestvama na kojima ima poderanosti koliko se pokazuju tri prsta od noge manjeg čovjeka. A ako ima više poderanosti kada se saberu ne smije biti više od tri prsta, i svaka noga se zasebno računa.[3]

I dozvoljen je mesh po džurmuku (vrsta zaštite za mestve jačeg materijala od mestvi poput današnjih čizama) koje su obučene iznad mestvi.[4]

I dozvoljen je mesh po džarapama ako su guste ili ako su te čarape od kože ili da su od materijala od čega se prave papuče.[5]

Mesh po mestvama kvari: ono što kvari i abdest, skidanje mestve, da istekne vrijeme ali kada prođe vrijeme treba skinuti mestve i oprati stopala. Skidanje mestve je da izađe peta do mjesta iznad članka cjevanice[6].

Osoba koja je putnik i tokom putovanja učini mesh po mestvama a zatim nakon toga postane rezident nakon dana i noći i to istekne - onda ističe i mesh, a

---

[1] Jer se rukom vrši potiranje. A sa tri prsta jer to je većina od sveukupnog broja prstiju, minimum je tri prsta, tj. većina od pet prstiju. Korist: Kada bi se na mestvu prosulo vode koja zauzme količinu koliko je tri prsta ruke - mesh je dozvoljen, tj. voda je ovdje zamijenila potiranje.

[2] Dokaz je da je tako radio Poslanik, a ako bi radio obrnuto i to je dozvoljeno osim što je u tome postupku suprotnost sunnetu.

[3] I nije dozvoljeno potirati po mestvama koje imaju poderani dio ili pukotine, praznine, koliko je u veličini tri prsta od prstiju male noge, jer tri prsta predstavljaju većinu noge. I ako imamo više poderanosti na mestvi onda sveukupan broj poderanosti ne smije biti više od tri prsta manjeg čovjeka.

[4] Kada je dozvoljeno potirati po obući koje su obučene na mestve ili čarape? - Odgovor: Ako je obukao prije nego se desio hades tj. gubljenje abdesta.

[5] Dokaz je hadis Mugire b. Šu'beta da je Poslanik izvršio nuždu i nakon toga učinio mesh po džarapama. (Bilježe et-Tirmizi, Ahmed, Ibn Madže, en-Nesa'i).

[6] Ovo je jer se ne može hodati na takav način. Tj. uslov je da se može u mestvama normalno hodati. Stoga, ako izađe većina pete do cjevanice - pokvaren je mesh prema stavu Ebu Hanife.

prije toga upotpunjava dan i noć. A ako izvrši kao rezident pa ode na putovanje prije istekne dan i noć tada upotpuni tri dana za putnika.

Nije dozvoljen mesh po turbanu, kapi, burki i rukavicama na šakama.[1]

I dozvoljen je mesh po gipsu/zavoju pa makar svezao gips/zavoj a nemao abdest. A ako spadne ili se skine gips/zavoj jer je osoba ozdravila time prestaje pravo na mesh[2].[3]

[1] Ovo je jer je mesh potvrđen za mestve koje pokrivaju stopala zbog teškoće, tj. konstantnog skidanja mestvi, za razliku od turbana, kape, marame, rukavica, koje nije teško skinuti.

[2] Dokaz je hadis da je Poslanik naredio 'Aliji da kada mu je bila slomljena ruka tj. kost na ruci, na danu Uhuda, da potire. - Ovo je analogija na mestve.

[3] Pitanje: Da li je bolje prati noge ili potirati po mestvama: većina (džumhur) učenjaka je na stavu da je uzimanje mesha dozvoljeno i da je to olakšica, ali da je pranje nogu bolje. Dok Hanbelije kažu da je mesh po mestvama bolje od pranja nogu, jer je mesh olakšica a u hadisu je došlo: *"Allah voli da vi uzimate Njegove olakšice."* Prenosi se i treći stav od nekih učenjaka da ako osoba ima mestve ili čarape i nalazi se u okolnostima gdje ima potrebe da potire - onda će potrati prije nego prati i potiranje je tada bolje i efdalnije, a kada nema obučene mestve ili čarape da je tada bolje da opere.

Vrijeme potiranja po mestvama i čarapama: džumhur učenjaka je na stavu (Hanefije, Šafije i Hanbelije i drugi) da je tri dana i tri noći za putnika a dan i noć za rezidenta. Dok Malikije kažu da nije određeno vrijeme, ni putniku ni rezidentu, i nema potrebe da skida mestve i prestaje sa meshom osim ako to situacija zahtijeva.

Da li je ispravno uzeti mesh po tejemmumu: džumhur učenjaka je na stavu da da bi osobi bilo dozvoljeno da uzme mesh je da mora da uzme ili abdest ili gusul i nakon toga obuče mestve ili čarape, dok Šafije kažu da je dozvoljeno da uzme mesh ako je osoba prije toga uzela tejemmum.

Poglavlje: HAJZ (menstruacija)[1]

[1] Hajz je prirodna krv koja izlazi iz maternice žene u određenim vremenima u zdravom stanju žene. Hajz je kod žene kontinuiran, stalan, u slučaju kada ne zatrudni, a kada zatrudni prekine se hajz, jer prema većini učenjaka, jer žena koja zatrudni nema hajz već se krv koja joj izlazi tretira poremećajem.

Prvo pitanje: Učenjaci se razilaze oko najdužeg i najkraćeg perioda hajza i nifasa, pa tako: Hanefije kažu da je najkraći period hajza 3 dana a najduži period je 10 dana. Malikije kažu da najkraći period nema granice čak i kada bi vidjela 1 izlazak krvi tretira se hajzom, a najduži period je 15 dana. Šafije i Hanbelije kažu da je najkraći period 1 dan i 1 noć, a najduži 15 dana.

Drugo pitanje: Razilaze se učenjaci ako žena postane čista a nije uzela gusul, pa tako: Ebu Hanife kaže ako prestane krv hajza u najmanje 10 dana nije dozvoljen intimni odnos sve dok ne uzme gusul ili dok joj ne prođe jedno namasko vrijeme. A ako joj prestane hajz desetog dana dozvoljen je intimni odnos prije nego uzme gusul. Malikije, Šafije i Hanbelije kažu da apsolutno nije dozvoljen intimni odnos sa njom sve dok ne uzme gusul.

Treće pitanje: Razilaze se učenjaci oko uživanja u tijelu žene u stanju hajza mimo spolnog organa, pa tako: Hanefije, Malikije i Šafije kažu da je dozvoljeno uživati u njenom tijelu u onome što je iznad struka a zabranjen dio tijela između pupka i koljena. Hanbelije kažu da je dozvoljeno uživanje u čitavom tijelu osim u spolnom organu.

Četvrto pitanje: Razilaze se učenjaci oko toga da li žena u trudnoći može imati hajz, pa tako: Hanefije i Hanbelije kažu da trudna žena ne može imati hajz (pa šta izađe u tome periodu je istihaza ili poremećaj i sl..). Malik kaže da žena u stanju trudnoće može imati hajz. Od Šafije se prenose oba stava.

Peto pitanje: Razilaze se učenjaci oko granice kada ženi prestaje hajz (menopauza), tj. u kojim godinama, pa tako: Hanefije kažu u 55 godini života. Malikije i Šafije kažu da u tome nema granice, već se u tome vraća na običaje (okolnosti, vrijeme, sredinu, samu ženu). Hanbelije imaju unutar mezheba više stavova a jedan od stavova je da kažu da je to 50 godina kod žena arapkinja i drugih žena, a druga skupina žena 60 godina, i treća skupina žena je 60 godina; ako su žene arapkinje kod njih je 60 godina, ako nisu arapkinje kod njih je 50 godina.

Šesto pitanje: Razilaze se učenjaci oko toga koji je najduži period nifasa: Hanefije i Hanbelije kažu da je najduži period nifasa 40 dana, dok Malikije i Šafije kažu da je to 60 dana.

Hajz[1] je krv sa kojom žena postaje punoljetna.[2]

Najkraći period hajza je 3 dana i 3 noći.

A najduži period hajza je 10 dana i 10 noći.[3]

---

[1] Hajz u arapskom jeziku znači sejdlan, što znači: nešto što teče, izlazi. Za zeca se kaže: haditih erneb, onda kada iz zeca poteče krv.

[2] Osnovni hadis kojeg ovdje učenjaci spominju je: *"Nema namaza za ženu haidu (ženi u hajzu tj. punoljetna) osim sa mahramom."* Postoje tri vrste krvi koje izlaze iz spolnog organa žene: 1. Hajz (menstruacija). To je krv koju izbacuje maternica zdrave žene. 2. Istihaza. To je krv koja izlazi iz spolnog organa žene mimo maternice. 3. Nifas. To je krv koja izlazi nakon porođaja ili sa djetetom iz stomaka. - Ovo su tri vrste krvi koje imaju svoje propise po pitanju žena opće poznate u islamu.

Hajz je jedan od znakova kada žena postane punoljetna, a drugi znak je: ihtilam (polucije, bilo noćne ili dnevne, kako kod muškarca tako i kod žena, kada se pojave to ukazuje na punoljetsvo osobe koja to doživi).

[3] Neki učenjaci djeluju prema hadisu od 'Aiše da žena može da doživi najranije hajz u 9 godini života, jer se to prenosi od nje da je to njeno mišljenje i pravnici su uzeli taj stav.

Što se tiče granice za najkraći i najduži period onda je stav većine učenjaka da nema granice niti za jedno niti za drugo, nego se to pitanje vraća na adet, urf, praksu ili običaj, i to je ispravan stav i po pitanju toga nema šer'ijatskog teksta. U sahih hadisu je spomenuto da većina žena ima hajz 6 ili 7 dana i ovo je broj dana na koji se vraća žena u istihazi kada ne može na osnovu boje da odredi da li je hajz ili istihaza.

Šta je zabranjeno ženi u fazi hajza i nifasa? - Prva stvar je intimni odnos (izuzetak je uživanje u tijelu žene ali ne i spolnom organu). Druga stvar je davanje talaka (razvoda) ženi. (Ako se ipak desi talak u tome stanju ispravan stav je da se talak desio i naziva se "novotarski talak"). Treća stvar je klanjanje namaza. Četvrta stvar je post. Peta stvar je tavaf. Šesta zabranjena stvar je učenje Kur'ana. Sedma stvar je diranje Mushafa. Osma stvar je ulazak u džamiju.

Šta je obavezna žena u hajzu i nifasu? - Prva stvar: obavezna je da uzme gusul kada joj prekine hajz i nifas. Druga stvar je da žena kojoj nastupi hajz time ona postaje punoljetna pa je obavezna da klanja sa mahramom. Treća stvar je da je hajz ono što se računa u iddetu (pričeku) talaka, nakon što prođe tri hajza žena više nije u braku sa osobom koja joj je dala talak (razvod).

Pitanje: Kada žena u fazi hajza ili nifasa postane čista, pa ako postane čista u ikindijsko vrijeme prije nego što sunce zađe, prema dijelu učenjaka obavezna je da klanja i podne i

Ono što bude kraće od 3 dana i 3 noći, i ono što je duže od 10 dana i 10 noći, i krv koju vidi žena koja je trudna - to je istihaza, a takva vrsta krvi ne sprječava post, niti klanjanje namaza, niti intimni odnos.

Ono što žena vidi da izlazi iz spolnog organa raznih boja tekućina u periodu hajza - to se tretira hajzom, sve dok ne vidi čistu bjelinu tj. bijelo pranje.

Tuhr (čistoća tj. neizlazak krvi) koja se pojavljuje s vremena na vrijeme[1] u periodu dok je žena u hajzu - to se tretira hajzom.

Hajz je ono s čime žena u osnovi nije obavezna da klanja namaz, a zabranjeno joj je da posti - s tim da će propušteni post da naposti, a namaze neće naklanjati - i zabranjeno joj je da tada ima intimni odnos, a onaj koji spomenuto ohalali postaje kafir (nevjernik).

Dozvoljeno je uživati u ženi pod hajzom u onome što je iznad njenog struka.

Ako joj prestane izlaziti krv hajza u periodu manjem od 10 dana nije dozvoljen spolni odnos sa njom sve dok ne uzme gusul, ili dok ne prođe u takvom stanju jedno namasko vrijeme. A ako joj prestane krv desetog dana dozvoljen je spolni odnos sa njom pa i prije uzimanja gusula.

Najkraći period tuhra (čistoće) je 15 dana, a nema ograničenja za najduži period čistoće.

---

ikindiju, a ako bi postala čista prije nego što nastupi zora obavezna je da klanja akšam i jaciju; i na ovome je većina učenjaka, Malikije, Šafije i Hanbelije, a na suprotnoj strani su Hanefije. Bliži stav ispravnom je stav Hanefija da je obavezna da klanja samo onaj namaz u čije namasko vrijeme je postala čista jer nema konkretnog dokaza za stav da se klanja oba namaza.

[1] Tri četiri sata ili više ili manje vremenski.

Poglavlje: ISTIHAZA[1] i propisi istihaze

Mustehada (žena u fazi istihaze), i osoba koja ima neprestan nekontrolisani izlazak mokraće (sahibi uzr), i onaj kome izlazi ne zadnjicu nekontrolisano izmet, i onaj kome nekontrolisano izlazi vjetar, i onaj kome neprestano izlazi krv iz nosa, i rana koja ne može da zacijeli/zaraste - uzimaju abdest za vrijeme svakog od namaza i klanjaju sa tim abdestom šta hoće. A kada izađe namasko vrijeme - abdest im je pokvaren pa uzimaju abdest za sljedeći namaz.

Osoba se smatra sahibi uzrom (osobom sa opravdanjem) kojem ne prođe vrijeme jednog namaza a da to što uzrokuje kvarenje abdesta sa čime je iskušan se desi.

Ako izlazi krv nakon 10 dana ženi koja ima hajz a ona ima adet (običaj) koliko joj traje hajz, onda, krv koja izlazi poslije uobičajenig perioda se tretira da je istihaza. A žena koja postane punoljetna a ima istihazu - njena istihaza se tretira da je 10 dana.

---

[1] Istihaza je krv koja izlazi u neodređenim vremenima, konstantno, nekontrolisano, uglavnom izlazi iz vene iz spolnog organa žene zbog određenog poremećaja; može biti zbog bolesti a može biti i zbog džinskog djelovanja i sl.. I inije niti hajz niti nifas.

Boja krvi hajza je crna a boja istihaze je crvena, krv hajza je neugodnog mirisa dok istihaze nije tako neugodan, i krv hajza je gusta a istihaze rijetka, bistra, tečna.

Razlika u propisu između hajza i istihaze? - Žena sa istihazom klanja i posti itd...

Kako žena raspoznaje hajz od istihaze? - Prvo na osnovu adeta, ima uobičajeni period hajza i po njemu zna da više nije hajz nego istihaza. Drugo po boji krvi. I treće je kada nijedno od dvoje spomenutih nije moguće primijeniti, niti ima adet niti po boji krvi, tada u toku mjesec dana odredi sebi kada hoće 6 ili 7 dana da računa da je hajz i drži se propisa hajza a nakon toga računa isticanje krvi kao istihaza.

Poglavlje: NIFAS[1]

Nifas je krv koja izlazi nakon porođaja. Nema ograničenja za najkraći period nifasa, a najduži period je 40 dana. A ako krv izlazi nakon 40 dana a ona ima adet kada ima hajz - onda ona računa nakon 40 dana krvlju istihazom. A ako ona nema adet - onda joj je 40 dana nifas, a nakon toga istihaza. A nifas se računa u slučaju kada se rode blizanci od kada se rodi prvo dijete.

Pobačeno dijete čiji dio izgleda insana postane jasan - tretira se djetetom (pa je takva žena koja rodi takvo dijete u nifasu).

[1] Nifas je krv koja izlazi nakon porođaja žene.

Poglavlje: NEČISTOĆE

Nečistoće (nedžaset) postoji teška i blaža.[1] Ono što se tretira teškom nečistoćom jeste nečistoća koja sprječava od obavljanja 'ibadeta a prelazi veličinu dirhema (srebrni novčić poput današnje jedne marke ili eura) ako je u pitanju nečistoća u tečnom stanju, a težinom ako je u čvrstom stanju težine dirhema (oko 3.2gr a veći dirhem 5gr).[2]

Blaža nečistoća sa kojom se sprječava 'ibadet je ono što dostigne četvrtinu odjeće.[3]

---

[1] Ebu Hanifa smatra da je teška nečistoća ono što je došlo u šer'ijatskom tekstu da je nečistoća a nema drugog šer'ijatskog teksta koji je oprečan tome tekstu, dok je blaža nečistoća ona oko koje imamo dva šer'ijatska teksta koja su oprečna gdje jedno ukazuje na čistoću a drugo na nečistoću toga. Ebu Jusuf i Muhammed eš-Šejbani kažu da je teška nečistoća ona oko koje nema razilaženja i složni su učenjaci da je nečistoća i ako zadesi takva nečistoća insana to nije nešto što se često dešava, dok je blaža nečistoća ono oko čega postoji razilaženje među učenjacima zato što idžtihad uleme jeste dokaz poput šer'ijatskog teksta. Kod drugih mezheba se neznatna količina preko čega se prelazi jeste ono što se u adetu, urfu, običaju, praksi, smatra neznatnim i malim preko toga se prelazi.

[2] Dokaz je predaja Omera radijallahu 'anhu, da je rekao: "Ako je nečistoća veličine moga nokta to ne sprječava da bude dozvoljeno klanjanje sve dok ne bude veličine veće od površine jednog nokta." Od Hafs b. Gijasa en-Neha'ja, koji je fikh učio od Ebu Hanife, se prenosi ovo tumačenje Hanefija da se prelazi preko nečistoće veličine do jednog dirhema; kaže on: "Htjele su Hanefije da kažu da veličina, prostor, zadnjeg izlaza tj. čmara, kod čovjeka, je ta veličina pa su u prenesenom značenju rekli da je to veličina dirhema, jer se preko male količine nečistoće prelazi preko toga shodno konsenzusu učenjaka, poput nečistoće koji pogledom ne možeš vidjeti kao što je krv komarca, bubuljice, a veća količina nečistoće se ubraja i broji i utiče na validnost i nevalidnost namaza. Pa smo mi (Hanefije) uzeli tu jednu granicu što je površina i veličina dirhema uzimajući u obzir mjesto sa kojim se čisti kamenom prilikom velike nužde, jer osoba koja se čisti od velike nužde sa kamenom ako je izmet iz čmara zadesio kompletan izlaz čovjeka ostane trag na tome mjestu čmara, a to je veličina dirhema, a namaz je shodno konsenzusu dozvoljen osobi koja očisti čmar ovako i zatim klanja, pa stoga znamo da je veličina dirhema ona veličina preko koje se prelazi."

[3] Jer četvrtina ima propis cijelog u šer'ijatskim proposima, poput potiranja glave i brijanja glave na hadžu i umri. A sa četvrtina je stvar oko koje se razilaze unutar mezheba šta to predstavlja: jedan stav je četvrtina od kompletne odjeće, ako je npr. košulja, unutrašnje gaće, ogrtač isl., a drugi stav je misli se na četvrtinu onoga gdje se zadesi

Sve ono što izađe iz tijela insana a što obavezuje tathir (tj. obavezuje na abdest) - ta nečistoća se tretira da je na stepenu teške nečistoće.[1] I također je nečistoća baljega i brabonjci[2], mokraća miša[3], mokraća malog djeteta muškog i ženskog nebitno da li jedu hranu ili ne mimo dojenja[4], i sperma je nečista i obaveza je oprati je kada je u tečnom stanju a dovoljno ostrugati kada je u čvrstom/suhom.

Ako mestve zadesi nečistoća a vidljivo je i ima trag poput balege, pa se to osuši, pa nakon toga trljanjem osoba to ukloni/obriše o zemlju - to je dozvoljeno.[5]

Nečistoća u tečnom stanju i nečistoća koja je nevidljiva poput alkohola, nije dozvoljeno ukopniti takvu nečistoću osim pranjem. A sablja i ogledalo (i slično njima) dovoljno je potrati ih.

---

nečistoća kao rukama, ili četvrrtina jednog dijela odjeće, zadnjice, prednjeg dijela itd., a ne na komplet odjeću. Od Ebu Jusufa se prenosi da je to veličina šibr (čeperak), dok Muhammed b. Hasan eš-Šejbani kaže da je to dužina lakta. Međutim, mezheb je izabrao stav Ebu Hanife a to je ru'b (četvrtina).

[1] Primjer tome je izmet čovjeka, mokraća, krv, gnoj, ono što se povrati, i sperma, i oko toga nema razilaženja unutar Hanefijskog mezheba. Sve što kod nas Hanefija obavezuje na abdest poput izmeta, mokraće, krvi hajza i nifasa, to je nečistoća, a nečistoća sperme obavezuje na gusul pa je još preče da je to nečistoća, a to što od sperme nastaje čovjek ne mora značiti da je sperma čista. Još u nečistoće Hanefije dodaju i hamr (vino).

[2] Također i mokraća životinje čije se meso ne jede je također nečisto kod Ebu Hanife jer je u sahih hadisu rečeno za magarca da je njegova balega nečista.

[3] I izmet miša također je nečist.

[4] A ono što je došlo u hadisu da je Poslanik činio nadh mokraće dojenčeta, onda nadh u arapskom jeziku može značiti poprskati i oprati, a mi Hanefije tumačimo da znači pranje jer je u drugim tekstovima došlo da je to pranje kao u hadisu gdje Poslanik kaže da se nedh (opere) spolni organ sa vodom zbog mezija.

[5] Dokaz je hadis: *"Ako nekome od vas vašu obuću zadesi nečistoća neka ih potare o zemlju i zatim može klanjati u njima jer to (čišćenje o zemlju) je njihovo čišćenje."* (Ahmed, Ebu Davud, Ibn Hibban idr...).

Ako bude nečistoća na zemlji i nestane trag toga - dozvoljeno je klanjanje na toj zemlji[1], ali ne i uzeti tejemmum sa tom zemljom.[2]

Mokraća onih životinja čije se meso jede, mokraća konja, krv ribe[3], pljuvačka mazge i magarca[4], izmet ptica čije se meso ne jede - su blaže nečistoće.

Izmet od ptica čije se meso jede je čist, osim od kokoške i domaće patke koje su teže nečistoće.

A ako se pojavi i bude vidljiva mokraća poput vrhova igli (tačkica) - to se računa neznatnim i ne ubraja se u nešto bitno, jer nije moguće sačuvati se takvih stvari[5].

---

[1] Svojstvo zemlje je da osuši ono što padne na nju i zemlja i vazduh na kojem bude nečistoća jedno uzima i privlači u sebe tako da uglavnom nečistoća nestaje sa zemlje vremenom zbog čega je kada nestane traga dozvoljen namaz na toj zemlji. To jeste, dogodio se istehalet (pretvaranje nečistoće u drugu stvar).

[2] Tejemmum nije dozvoljen jer je razlika u tome što u osnovi možeš uzeti tejemmum samo sa čistom zemljom a ovdje u ovom slučaju je na nju pala nečistoća. Znači zemlja u osnovi mora biti čista za tejemmum. Drugi stav unutar Hanefijskog mezheba jeste da je dozvoljen tejemmum sa spomenutom zemljom na koju je pala nečistoća pa nestao trag te nečistoće svejedno ispario ako je mokraća ili ga zemlja upila i progutala ili se jednostavno stopio sa zemljom i fizički ne postoji.

[3] Krv ribe je nečistoća jer pobijeli vremenom.

[4] Jer ima razilaženje učenjaka oko magarca i mazge pa su Hanefije stavile da je njihova pljuvačka blaža nečistoća.

[5] Ovdje se ubraja bubuljica, mala krastica, i kada na njih izađe krv i gnoj to se ne računa u nečistoću i ne pridaje se tome pažnja.

Poglavlje: UKLANJANJE NEČISTOĆA[1]

[1] Sa nečistoćama se misli na ono što se u šer'ijatu tretira nečistoćom poput: strvine, mokraća i izmet ljudski, svinjsko meso uz razilaženje ali je većina na tome da je nečisto, izmet i mokraća životinja čije se meso jede uz već spominjano razilaženje, meso životinja zvijeri čije se meso ne jede uz spomenuto razilaženje, pljuvačka psa ili sav pas shodno razilaženju, ljudska krv uz spomenuto razilaženje, hajz, sperma uz razilaženje, vedij i mezij, vino uz spomenuto razilaženje.

Krv hajza se uklanja kao što je došlo u sahih hadisu kod Buharije i Muslima: *"Neka žena je došla Poslaniku i pitala za krv hajza kako da je očisti? Poslanik joj reče: "Istrljaj odjeću (gdje je krv), zatim polij vodom, zatim istrljaj dok ne ukloniš nečistoću, zatim klanjaj u toj odjeći!"* Sa ovim hadisiom se u osnovi dokazuje i da je krv hajza nečista.

Pljuvačka psa je nečista prema Hanefijama shodno hadisu kod Muslima: *"Čišćenje posude nekoga od vas kada pas iz nje naloče je da se očisti sedam puta."*

Nečistoća sa obuće se čisti kao što je došlo u hadisu: *"Kada neko od vas nagazi sa obućom na nečistoću prašina je čišćenje te nečistoće."* Prašina tj. zemlja na kojoj se dalje gazi ona će očistiti nečistoću. I također čišćenje donjeg dijela haljine koja se vuče po zemlji je također čišćenje sa zemljom na koju ona prolazi i na koju se vuče, a hadis bilježe Ebu Davud i Ahmed da je neka žena pitala Umm Selemu da nosi dugu haljinu koja se vuče po zemlji i da naiđe na nečistoće pa kako da očisti tu nečistoću sa haljine, pa joj Umm Selema rekla da je Poslanik rekao: *"Ono što dođe od zemlje nakon toga će to očistiti!"*

Zemlja se čisti od nečistoće tj. mokraće na zemlji da se pospe kanta vode po tome a dokaz je hadis o beduinu koji se pomokrio u džamiju i Poslanik rekao da pospu kantu vode po tome.

Ako u hranu upadne nečistoća onda može hrana biti u čvrstom ili tečnom stanju: onda, u hadisu kod Buharije, Ebu Davuda i et-Tirmizije se spominje da je Poslanik pitan o mišu koju upadne u maslo, pa on reče: *"Izbacite miša i ono što je bilo oko njega, a preostalo jedite."* Ovaj hadis se tiče kada je hrana u čvrstom stanju. Dok kada je u tečnom stanju imamo razilaženje da li se komplet smatra čistim ili nečistim: većina smatra da je nečisto, dok manja skupina učenjaka kaže da ako se sa nečistoćom koja je upala nije promijenilo neko svojstvo: boja, miris ili okus, onda je to i dalje čisto a prenosi se od Ibn 'Abbasa i Ibn Mes'uda. Sve spomenuto se tiče kada je miš uginuo u određenoj hrani, a ako je miš ostao živ i otišao i nema tragova nečistoće onda se to smatra čistim prema stavu većine učenjaka.

Čišćenje mokraće muškog dojenčeta koje još doji majku dovoljno je samo poprskati vodom kako je to došlo u hadisima kod el-Buharije, Muslima idr...

Dozvoljeno je uklanjanje nečistoća sa vodom[1] i sa svakom tekućinom koja je čista kao što je sirće i voda cvijeća (čaj isl...)[2].[3]

Ako nečistoća bude u substanci koja je vidljiva, čišćenje takve nečistoće je da se ukloni ta nečistoća[4], a ne šteti takvom čišćenju ostanak traga kojeg je teško ukloniti.[5] A ono što nije vidljivo, čišćenje takve nečistoće je da se opere tako da

---

Koža mrtve uginule životinje čije meso se jede, a ne zaklane, postaje čista sa štavljenjem. Isto važi i za uginule životinje čije meso se ne jede, s tim da je razilaženje oko kože psa i svinje i divljih zvijeri; većina učenjaka kaže da se one čiste sa štavljenjem.

Mezij se uklanja i čisti tako što se opere spolni organ, a odjeća se pere prema stavu Hanefija, Malikija i Šafija, a poprska prema stavu Hanbelija. Isto se odnosi i na vedij.

Sa sablje, ogledala i drugih glatkih predmeta dovoljno je ukloniti samu nečistu stvar.

Propis istihale tj. kada nečistoća doživi hemijsku promjenu pretvarivši se iz substance nečistoće u drugu substancu koja više nije kao što je bila prije, kao npr. izmet uginule životinje i pretvori se u prašinu, zemlju, pijesak, da li promjenom postaje to čisto ili je i dalje nečisto? - Ispravno je ono na čemu su Hanefije koje kažu da je sa istihalom nečistoća postala čista pretvorivši se u drugu čistu stvar. Ovo se u današnje vrijeme tiče emulgatora, aditiva i sl., da li prilikom pravljenja, kada se prave od nečistoća, da li su doživjeli hemijsku promjenu; ako doživi promjenu u čistu substancu onda uzimamo stav Hanefija da je postalo čisto.

[1] Oko ovoga nema razilaženja među učenjacima, kao što kaže hadis: *"I operi sa vodom."*

[2] Voda cvijeća se misli na vodu biljke. Drugi učenjaci mimo Hanefija ne dozvoljavaju čišćenje sa nečim drugim mimo vode ali je stav Hanefija ispravniji i bliži istini. Ovdje se izuzima i nije dozvoljeno čišćenje sa svetim stvarima kao npr. čišćenje sa stranicom gdje je ispisan Kur'an i slično tome i oko toga nema razilaženja.

Muhammed b. Hasan eš-Šejbani i Zufer od Hanefija smatraju da nije dozvoljeno sa nečim drugim mimo vode i oni su na stavu džumhura.

[3] Džumhur učenjaka, tj. svi učenjaci mimo Hanefija, kažu da je uslov nečistoću ukloniti samo sa vodom jer tako je došlo u hadisima. Ebu Hanife i Ebu Jusuf kažu dozvoljeno je sa bilo kojom tekućinom koja je čista.

[4] Oko ovoga nema razilaženja.

[5] Ovdje se učenjaci vraćaju na hadis kod Ebu Davuda i Ahmeda gdje Poslanik kaže: *"Operi krv i neće ti naštetiti trag koji je ostao."* Druga stvar koju učenjaci spominju ovdje je to da ono što je teško ukloniti muslimanu nije naređeno da se naporiše, slomi, da bi to očistio, već ukloni koliko može da trag koji ostane ne smeta, niti je naređeno podirati

prevlada mišljenje kod osobe koja čisti da je postalo čisto[1], a to čišćenje je određeno da se čistiš tri ili sedam puta kako bi se prekinulo vođenje u vesvese. Nužno je da se iscjedi svaki put ono što se pere[2], i također se ovakav način (pranja tri ili sedam puta) određuje i prilikom čišćenja nakon nužde.

odjeću koja se čisti kako bi se svaki trag uklonio već osnova nečistoće. Dakle, poznato je da Allah nije objavio šer'ijat da bi nam otežao pa da nas vodi sa propisima u haredž (teškoće i neki vid opterećivanja sitnim detaljima).

[1] Skoro u svim propisima, 'ibadeta i mu'melata, vrijedi pravilo "galebetul zann (preovladavanje mišljenja da je nešto tako)", a šerijat od nas ne traži da je nešto 100% tako da bi radio dalje, već je dovoljno da ti prevagne mišljenje da je to tako, a pogotovo u stvarima gdje je nemoguće biti 100% ubijeđen u nešto da je to tako.

[2] Obavezno je nakon pranja da se iscijedi ako je u pitanju odjeća kako bi se otklonila nečistoća, a po pitanju onoga što nije savitljivo poput ogledala, sablje i sl., onda se samo ukloni sama nečistoća.

Poglavlje: ČIŠĆENJE NAKON NUŽDE

Čišćenje nakon nužde je sunnet[1] za sve ono šta izađe na dva prirodna otvora, osim zbog puštanja vjetra.

Dozvoljeno je čišćenje sa kamenom i ono što mijenja kamen (drvo, list, papir i sl...), kada potire dok ne očisti nečistoću sa toga mjesta, ali je pranje vodom bolje. A ako nečistoća pređe mjesto gdje izlazi nečistoća onda nije dozvoljeno osim oprati se.

Nije dozvoljeno čistiti se nakon nužde, sa desnom rukom, kostima, izmetom životinja čije se meso jede niti sa hranom.

Mekruh je okrenuti se ka kibli, licem prema kibli i zadnjim dijelom prema kibli, na otvorenom terenu.

[1] Po Hanefijama nije obavezno čišćenje nakon nužde ali da bi klanjao mora se oprati dio gdje je ostala nečistoća.